

Sofia Enell & Monika Allgurin

Villkorad normalitet

– berättelser om det (o)normala under och efter placering på särskilt ungdomshem

Conditioned normality - stories of (ab)normal life during and after secure care placements

Secure care for young people has an ambiguous mission. It is supposed to socially integrate troubled young people into society by excluding them from the same. As such, young people are supposed to be normalised by abnormal interventions. Young people in secure care also experience the placement as deviant. In this study, we depart from a relational understanding of normality and stories of apology, ‘sad tales’, to explore how young people understand and do normality during and after placement in secure.

This interview-based study builds on almost a decade-long engagement with 11 young people, following their lives after institutional placement. The analysis demonstrates three different ways of doing normality: 1) *integrating* the normalisation practices of the institution in their current life, 2) *distancing* and, if possible, hiding their experiences from others and, 3) *isolating* themselves from overly close relationships because of repeated betrayals from adults. Although different in character, these three ways are underpinned by a focus on self-reliance and independence, and an emergent need ‘to behave’.

This study is a reminder that institutional practices of normality create a feeling of being deviant many years after leaving the institution. Thus, the need for developing supporting structures and relations that acknowledge and address the young people’s experiences of abnormality and in such way enable them to feel respected, valued and cared for, is emphasised.

Keywords: normality, secure care, young people, young adults, sad tales, relational perspective, institutional practices, longitudinal qualitative research

Sofia Enell är docent i socialt arbete vid Institutionen för socialt arbete, Linnéuniversitetet.

Monika Allgurin är professor i socialt arbete vid Avdelningen för socialt arbete, Jönköping University.

Kontakt: sofia.enell@lnu.se

Inledning

Min framtid är att komma ut härifrån. [...] Jag ska här ifrån. Det är inte normalt.
(Aziza, 15 år)

Aziza placerades som fjortonåring på ett särskilt ungdomshem för att efter ett år flytta till ett för henne känt familjehem och börja på sin tidigare skola. Men trots vetenskapen om vart hon ska, vänder Aziza blicken bakåt när hon talar om sin framtid. Det är tydligt att Aziza inte ser ungdomshemmet som en normal del av livet. Men vad händer efter placering med synen på vad som är normalt eller inte? Vilken betydelse har erfarenheter av att ha levt "onormalt" för formlandet av livet efteråt? I den här artikeln utforskar vi hur 11 unga förstår tiden på särskilt ungdomshem över tid och skapar normalitet i relation till sina tidigare livserfarenheter. Studien bygger på intervjuer vid fyra tillfällen, från placering till åtta–nio år senare, vilket ger oss möjlighet att undersöka hur de unga talar om sina erfarenheter av institutionsvård och hur de skapar mening om sig själva och sina erfarenheter vid olika tidpunkter.

Ungdomshemmens normaliseringspraktik

De statligt drivna ungdomshemmen är socialtjänstens mest långtgående intervention och används för unga som anses utsätta sig själva för så stor fara att de behöver låsas in. Dessa ungdomshem har ett motsägelsefullt uppdrag genom att vara en plats för vård och behandling men också för disciplinering och kontroll (Levin, 1998; Vogel, 2020). Här placeras barn och unga som i olika tider kategoriserats som vanartiga, kriminella, antisociala, normbrytande och beteendestörda. Gemensamt för institutionsvården över tid är att den varit ämnad för de barn och unga som av samhället anses ha passerat en gräns för det "normala" och "acceptabla". Ungdomshemmen ska således rehabilitera de unga för att bli socialt inkluderade i samhällets normer genom att exkludera dem från detsamma (se Egelund & Jakobsen, 2011). Ungdomshemmen kan alltså förstås utöva en normaliseringspraktik samtidigt som de unga placeras i sammanhang som kraftigt avviker från deras jämnårigas.

Sedan början av 2000-talet har manualbaserade metoder som bygger på kognitiv beteendeterapi lyfts fram som effektiva för, vad som anses vara, beteendeproblematik (Andreassen, 2003). Metoder som bygger på att reglera ungas beteende har dock visat sig leda till att de unga uppvisar önskvärt beteende för att tillmötesgå kraven men utan bestående förändringar (Harder, 2018; Tompkins-Rosenblatt & VanderVen, 2005). Kvantitativa uppföljningsstudier av unga som placerats på särskilt ungdomshem har också visat att ungdomshemmens rehabilitering och normalisering inte lyckas särskilt väl (Vogel, 2012). För majoriteten är problematiken oförändrad och två tredjedelar har antingen återplacerats eller lagförts två år efter placering (ibid.).

Vogel (2020) visar därtill att institutionsplaceringen får (oavsiktliga) konsekvenser eftersom vårdformen pekar ut de placerade som annorlunda, vilket i sin tur gör det omöjligt för både personal och unga att se dem eller sig själva som "vanliga". Enligt Osvaldsson (2004) handlar görandet av normalitet för de placerade på institution om att skapa alternativa identiteter som bygger på föreställningar om icke-avvikande. Becevic (2015) menar dock att de institutionsplacerade ungas berättelser ska förstås i relation till ett "institutionaliserat nu" som kan förändras när de träder in i nya sammanhang (ibid., s. 272). Samtidigt vet vi inte hur de unga efter placering begripliggör sig själva som "(o)normala" och hur deras integrering i samhället sker.

Normalitet

I den här studien förstår vi normalitet som relationellt skapat och att det är genom relationer som samhälleliga maktstrukturer och normer om vad som är normalt eller inte formas och upprätthålls (Burkitt, 2016; Crossley, 2011). Tankar, känslor och handlingar som tillskrivs normalitet ses som inbäddade i sociala sammanhang och som mer eller mindre rådande i samhället. Becker (1963/1997) menar att normalitet skapas genom att definiera vad som förstås som avvikande och att vad som ses som avvikande varierar över tid och mellan sammanhang. Samtidigt präglas synen på det avvikande av rådande maktrelationer, det vill säga vilka grupper som har inflytande på den samhälleliga talordningen. Ett exempel på maktrelationers betydelse är hur synen på personer med funktionshinder förändrats över tid genom en kritisk diskussion om en normalitet som privilegierar vissa och marginaliserar andra (Coleman-Fountain, 2017). Denna förändring har bland annat möjliggjorts av en politisk förståelse av inklusion som inte bygger på likhet (ibid.). Maktrelationer har således betydelse för hur unga inkluderas i samhället efter institutionsplacering. Inkludering kan också försvåras av det stigma som följer med att betraktas som avvikande. Den kategoriserade behöver förhålla sig till avvikelsen och balansera den mot vad som betraktas som normalt. I förlängningen kan stigmat utmana självbilden och skapa en känsla av att vara moraliskt ovärdig (Goffman, 1963).

För att förstå hur de unga förhåller sig till kategoriseringen som avvikande har vi också inspirerats av Warren och Messingers (1988) analys av stigmatiserade grupper, såsom ex-patienter och ex-fångar, och deras "sorgliga berättelser" (*sad tales*). När individer uppfattar sig stigmatiserade förväntas de att inför andra förklara och ursäktas sig. Dessa berättelser får därför en viss form och handlar ofta om att förhålla sig till sitt "gamla jag" och presentera ett "nytt jag". Sådana berättelser är inte konstanta utan påverkas i form och innehåll över tid och utifrån sammanhang. Genom att undersöka de ungas "sorgliga berättelser" kan vi således få mer kunskap om ungdomshemmens normaliseringspraktiker och dess konsekvenser för de ungas skapande av normalitet.

Unga som lämnar samhällsvård

Vägen in i vuxenlivet är en särskilt sårbar tid för unga med placeringserfarenheter. Studier har återkommande pekat ut svårigheter gällande sysselsättning, utbildning och boende samt en ökad risk för brottslighet och psykisk ohälsa (Mendes & Snow, 2016; Stein, 2006, 2012; Vinnerljung & Sallnäs, 2008; Wade & Dixon, 2006). Svårigheterna kan förklaras av en svårare start i livet samt att vuxenblivandet sker vid ung ålder, utan förberedelser och stöd (Höjer & Sjöblom, 2011; Stein, 2012). Flera studier visar också på betydelsen av anpassade stödstrukturer för unga som lämnar samhällsvård (Boddy, Bakketeig, & Østergaard, 2020; Glynn, 2021). Likaså har relationer betydelse för dessa unga där relationen till biologiska föräldrar kan vara ansträngda och tärande samtidigt som de unga är beredda att gå långt för att upprätthålla en idealiserad familjebild (Enell & Wilińska, 2022; Østergaard, 2023). De unga ger ofta uttryck för en strävan efter oberoende. Å ena sidan är tillitsfulla relationer avgörande för att tvångsvårdade unga ska utveckla autonomi (Bramsen, Kuiper, Willemse, and Cardol (2019). Å andra sidan söker de unga oberoende och egenkontroll eftersom de bär på erfarenheter av att identitet och livssituation bestämts av andra (Spånberger Weitz, 2011; Vogel, 2018). De ungas strävan efter självförtroende och oberoende kan förstås som tveeggad – den gör dem självständiga men också sårbara eftersom de kan komma att välja bort stöd när livet blir svårt (ibid.).

I tidigare forskning saknas kvalitativa studier som följt upp unga som varit placerade på särskilt ungdomshem och hur de vid olika tidpunkter begripliggör denna erfarenhet. I den här studien följer vi unga personer över nästan tio år för att belysa deras förändring av normalitet. Vi sätter fokus både på de unga och deras erfarenheter och hur ungdomshemmets normaliseringspraktiker och samhälleliga normer påverkar dem under och efter tid i samhällsvård.

Metod och material

Artikeln bygger på material från upprepade intervjuer med unga som placerades på särskilt ungdomshem hösten 2010 och våren 2011. Förstaförfattaren följde inledningsvis 16 unga, 10 pojkar och 6 flickor som då var mellan 12 och 18 år, från placering på två olika ungdomshem till drygt två år efter. Sammanlagt intervjuades de unga vid tre tillfällen, den första på ungdomshemmet och de uppföljande ett och två år efter placering (Enell, 2015). I en uppföljningsstudie drygt åtta år efter placering (2018 och 2019) initierades en ny kontakt med de unga för en fjärde intervju.¹ Efter en utdragen process kunde 13 av de 16 unga nås. En valde att inte delta och en

---

¹ Uppföljningsstudien (*Att (åter)skapa familj: familjeskapande praktiker efter placering på särskilt ungdomshem*) finansierades av FORTE, dnr 2017-00261.

återkom inte trots upprepade försök. De 11 unga vuxna, 6 män och 5 kvinnor som samtyckte till att delta var i åldrarna 21–26 år. De hade erfarenhet av tre till över tio placeringar i olika vårdformer och var placerade i samhällsvård mellan 2 och 17 år.

Samtliga intervjuer har genomförts av förstaförfattaren och har, med samtycke från deltagarna, spelats in och transkriberats ordagrant. Studien har prövats och godkänts av en regional etikprövningsnämnd (dnr 2009/195-09, 2010/233-32, 2011/256-32 och 2018/273-31).

Utöver det första intervjutillfället har deltagarna fått välja plats för intervjun. De flesta valde en neutral intervjuplats, såsom konferensrum på närliggande hotell, men några valde deras hem. Intervjuerna inleddes alltid med att be dem berätta om deras nuvarande liv och, vid uppföljningarna, vad som hänt sedan sist. Därefter ställdes frågor om placeringen och om relationer i de ungas liv. Då flera unga talade om sina liv utifrån vad de såg som normalt och onormalt blev vi intresserade av att undersöka hur de talade om placeringserfarenheterna relaterat till "normalitet" som något relationellt.

I denna analys undersöker vi hur de unga förhåller sig till placeringen över tid, den de var tidigare (sitt gamla jag) och vilken betydelse placeringen har för den de ser sig som i dag (deras nya jag) (Warren & Messinger, 1988). Analysen av intervjuerna har en narrativ ansats där de ungas berättelser ses som ett sätt för dem att utifrån sina sammanhang förklara och, som tidigare placerade, ursäka sig (Warren & Messinger, 1988). Berättandet förstås som ett sätt att skapa mening om livet, vilket i sin tur bidrar till en förståelse för hur de relaterar till samhälleliga normer för att begripliggöra sina erfarenheter och självidentiteter (se Squire, 2013). Genom analysprogrammet NVivo har utskriftarna lästs igenom och tematiserats med fokus på de ungas berättelser om tiden på ungdomshemmet och tiden efter. Analysen mynnade slutligen ut i tre förhållningssätt: *integrera*, *distansera* och *isolera*. Förhållningssätten är tre olika berättelser om att skapa normalitet. I de ungas berättande utesluter de inte varandra men de var mer dominerande i vissas och mindre i andras.

Resultatanalys

Ett övergripande mönster från de fyra intervjutillfällena är de ungas osäkra livssituationer (se också Enell, 2014, 2017). Vid det fjärde intervjutillfället bodde två hos förälder (varav en utifrån en akut bostadslöshet), en på folkhögskola och övriga i eget boende, ibland i andra hand eller som svartkontrakt. Av de i eget boende så levde fem tillsammans med en partner. Fyra hade egna barn varav två av dem bodde tillsammans med sitt/sina barn på heltid. En vanlig sysselsättning var att läsa in gymnasiet, någon arbetade medan tre saknade arbete eller studier. Ibland var arbetslösheten självvald för att ta en paus och hinna i kapp sig själv.

Integrera

Tiden på institution var enligt de unga inte en del av det "normala" livet och de gav uttryck för att det var stor skillnad mellan deras vanliga liv och livet på ungdomshemmet (se också Osvaldsson, 2004). Ett sätt för de unga vuxna att i efterhand hantera det onormala var att integrera institutionsplacering och dess praktiker i sina egna liv. I dessa fall skapas normalitet genom att acceptera sig själv och sina placeringserfarenheter.

En av de som strävade efter att integrera erfarenheten av institutionsplacering med livet efter var Alma. Ett år efter placeringen talade hon om hur svårt det var att få ihop institutionslivet med livet efteråt och vice versa. Samtidigt berättar Alma att det gått bra för henne.

Alma: [...] Och sedan så, precis innan sommaren, så blev jag helt fri nästan. Jag slapp LVU:et. Då blev jag överlycklig, visst jag fortsatte att sköta mig men då visste jag att jag kunde göra vad jag ville så.

Sofia: Det är ju en resa som du har gjort. Vad är det som har gjort att du har, kan du sätta ord på det, vad det är som har gjort att det har kunnat bli så här för dig?

Alma: Alltså det är ju det, jag kom ju dit helt förstörd och allting. Visste inte hur jag skulle göra kom jag till [ungdomshemmet], mådde dåligt och allt det där. Sedan så fick jag träffa helt nya personer som ville mig väl, fast jag ville ju inte förstå det först. Det vill ju ingen för jag var ju tvingad till att vara där. Men efter tiden så kom jag att snacka mer med kontaktpersonen och ja. (Intervju 2)

Almas tal om att hon har skött sig visar att hon tog egenansvar för, men också kände stolthet över, sitt liv. Det speglar en känsla av att hon hade gjort egna val vilket lett fram till hennes "nya jag" (jmf Warren & Messinger, 1988). På frågan om hur det blivit så här svarar hon att det handlar om att hon ändrade sig i hur hon uppfattade personalen på ungdomshemmet. Berättelsen innehåller ett "tidigare jag", som inte ville förstå eftersom hon blivit tvingad till att vara där, och ett "utvecklat jag", som insett att de ville henne väl. Ansvar för sina val ligger alltså fortfarande på Alma men det är genom de "helt nya personerna" som Alma förstår sin resa till den plats hon nu befinner sig på. Den mening som Alma, ett år efter placering, tillskriver tiden på ungdomshemmet framstår alltså vara att å ena sidan vara ansvarig för sina val och å andra sidan insikten om andras omsorg.

Vid den fjärde intervjun studerar Alma till undersköterska och nyligen har hennes pojkvän flyttat in hos henne och hennes snart tvååriga son. När Alma berättar hur hon skapat sitt nya liv, hur hon gjort sig fri från partnervåld och begränsat kontakten med sin mamma, säger hon:

Hela mitt liv har varit lite så där, lite utöver det normala. Det har aldrig varit någonting som har varit lugnt och stilla. Och nu kan jag tycka att jag kan bygga det själv, utifrån hur jag vill ha det. Och jag bygger mitt egna normala, mitt egna lugn. Och det är väl lite där jag är nu. (Intervju 4)

I Almas "egna normala" gör sig samtidigt placeringen påmind och till skillnad från känslan av att andra vill henne väl är det nu på ett förlamande sätt.

Alma: [...] ... när det har hänt för mycket traumatiska saker och sånt här så har jag hamnat i det än i dag, ett flertal gånger.

Sofia: Okej, vad händer då?

Alma: Jag tappar verklighetsuppfattningen, jag hallucinerar inte, hör inga röster eller något sånt, utan jag blir helt matt. Jag kan få för mig saker och bli lite paranoid. Hjärnan orkar liksom inte med mer, så ... Och sen så att jag kan sova i flera dygn. Och det har hänt några gånger, och det är jätteläskigt. Och jag har inte tagit upp problemet, och så här, men jag har lärt mig att hantera det själv, och så här [...] Och det är just på grund av den här chocken att bli inlåst. Så är det någonting som skrämmer mig, då vill jag fly. Och då hamnar den här ångestattacken på det högsta, att jag föreställer mig allting redan förberett. (Intervju 4)

I berättelsen om hur Alma "tappar verklighetsuppfattningen" delar hon hur hon på egen hand lärt sig hantera paniken av att bli inlåst. En del av det normala som hon byggt upp handlar om att leva med hotet om inlåsning och att tappa kontrollen. Det framstår som att hon fortfarande kämpar med att acceptera placeringen men accepterar att hon ensam behöver hantera erfarenheten för att skydda sig. Hennes tal om att livet aldrig varit "lugnt och stilla" förklaras också när hon delar berättelser om våld och död samt att hon efter placeringen aldrig kände sig välkommen i sin familj igen. Det finns alltså flera livshändelser som skulle kunna förklara oron hon bär på. Men för Alma är det chocken över att bli inlåst och de för henne okända men förberedda planerna som skapar panik och en vilja att fly. Så trots de år som passerat kastas hon tillbaka till kontrollförlusten vid placeringstillfället av händelser som i dag väcker rädsla.

En annan som anstränger sig för att göra placeringserfarenheter till en del av det nuvarande livet är Max. Max var 12 år när han placerades på ungdomshemmet och genom de fyra intervjuerna framhärdar han vikten av att göra sitt bästa och tänka positivt. Han berättar under den andra intervjun hur han genom institutionens manualbaserade metoder lärt sig hantera sin ilska men också att städa sitt rum, sköta sin hälsa, ha ett vårdat språk och vara schysst mot andra. På frågan varför han inte bor hemma svarar Max att "jag tror det är för att jag behöver lära mig dom här sakerna"

och fortsätter: "För att jag skulle få det bra hemma tror jag. Kanske. Vet inte." Mot slutet av intervju förklarar han vad det innebär att bo på institution.

Sofia: Hur gör man då för att klara av att vara på ett sådant här ställe?

Max: Man sköter sig.

Sofia: Och vad är det?

Max: Att försöka ha det så bra som möjligt, även fast man inte bor hemma.

(Intervju 2)

Svaren Max lämnar ställer livet på institution mot livet hemma där institutionslivet framställs som annorlunda och som gör livet svårare. Hans tal om "att sköta sig" knyter han till att tänka positivt. Den övergripande mening Max tycks skapa av placeringarna är att han är ansvarig för sitt beteende och för att livet hemma ska fungera igen.

Vid det fjärde intervjutillfället är Max en av dem som har eget boende och arbete. Han säger att han har nytta av det han lärde sig under placeringarna och att han ofta har kontakt med sin mamma som hjälper honom i vardagen. När han tänker tillbaka på institutionsvården säger han att det var svårt men att det blev bra till slut genom att han tänkte på sig själv och att han skulle klara det. En av de saker som Max kämpat med har varit känslan av att bli sviken av och att själv svika sin familj.

Max: [...] då känner man sig sviken med sin familj. Och så då i början så kände man också sig att man svikit familjen.

Sofia: Ja, det är dubbelt så?

Max: Ja, men sen så efteråt så kände man ändå att det var ändå bra. Jag har inte svikit dem. Jag tog bara en annan väg.

Sofia: Ja. Kan du känna att de har svikit dig?

Max: I början kände jag det, men jag vet det nu, att det var bara att jag tog en annan väg och lärde mig på ett annat sätt än vad de gjorde. Jag gick inte samma väg utan jag gick en hårdare väg. (Intervju 4)

Känslan av dubbla svek omformulerar Max till att han "tog en annan väg" och lärde sig på ett annat sätt. Hans tal förstärker en bild av att han ser tiden på institution och den han var då som avvikande. En annan viktig del i hans berättelse är hur han både gör sig själv ansvarig *och* distanserar sig från andra genom att säga att "jag tog inte samma väg utan jag gick en hårdare väg". På så sätt visar Max att han använder sina placeringar som en slags lärdom och resurs som möjliggör hans nuvarande sätt att hantera livet på. Max berättelser kan alltså ses som berättelser om "det nya jaget" som har lärt sig och förändrats från den han tidigare var. Samtidigt visar Max på det som

Warren and Messinger (1988) kallar "mot-svekberättelser". Dessa berättelser visar hur tidigare patienter/fångar vänder på berättelser om hur anhöriga svikit dem och i stället skapar berättelser om hur deras anhöriga gjorde vad som var bäst för dem. Sådana berättelser tenderar återfinnas när personerna har en positiv syn på relationen. Utöver de lärdomar Max tar med sig verkar han också uppfatta relationen till mamma som god och värd att skydda.

Att integrera institutionsplaceringen i livet efteråt kan handla om att leva med och hantera dess konsekvenser. Båda Almas och Max berättelser visar hur livet efter placering på olika sätt kan präglas av institutionsvårdserfarenheter. Å ena sidan använder de sina tidigare erfarenheter och upplevelser för att förstå sig själva och skapa sina egna liv. Å andra sidan visar deras berättelser att även om det finns en närvaro av familj ger de uttryck för att vara lämnade åt sig själva att hantera konsekvenserna av att ha setts som annorlunda och haft en annorlunda uppväxt.

Distansera

Placeringen på särskilt ungdomshem beskrivs av de unga som något av det svåraste de har varit med om. Både vid placeringstillfället och vid de uppföljande intervjuerna väcker denna erfarenhet starka känslor. Placeringen på ungdomshemmet blir i deras berättelser en del av det avvikande som drabbat dem och som påverkar hur de under och efter placeringen skapar normalitet.

När Rafaat under den andra intervjun tänker tillbaka berättar han om placeringen på det första ungdomshemmet. Enligt Rafaat var stället "mycket värre låst, låst, låst, låst". Han placerades därefter vid en avdelning som enligt honom "inte var så låst". Efter tiden på ungdomshemmet säger Rafaat att han fick hjälp på ett behandlingshem.

Sofia: Vad fick du för hjälp där då?

Rafaat: Dom hjälpte mig och så, så att jag skulle bli bättre. Att sköta mig. Jag hade redan skött mig och så, jag behövde gå i skolan och sånt. Innan jag kom till [ungdomshemmet] gick jag inte i skolan, jag bråkade med min mamma, och jag hotade någon. [paus] På riktigt, man får två timmar ute, man får gå ut med personal. Sedan får man fyra, fem och jag hade fem hela tiden. Men jag gick inte ens ut från mitt rum. (Intervju 2)

Rafaat begripliggör placeringarna med att han ska bli bättre och sköta sig samtidigt som han också säger att han redan visat att han kunde sköta sig. För även om han tidigare inte gick i skolan, bråkade och hotade så fick han högsta möjliga nivå av frihet på ungdomshemmet. I hans berättelse finns alltså förklaringar till att han behövde placeras – han hade inte skött sig – och ett avståndstagande från att vara en sådan som inte

sköter sig. Att vara en person som är placerad på låst ungdomshem verkar inte gå ihop med Rafaats egen självbild. Detta kan också förklara varför han valde att inte utnyttja "friheten", han satt kvar på sitt rum. Hans avståndstagande och självvalda rumsarrest kan ses som att han varken ville involvera sig i eller identifiera sig med det stigma han förknippar med placeringen.

Ett annat exempel på Rafaats distansering är när han vid fjärde intervjun uppmanas att dela något han förknippar med placeringen på ungdomshemmet. Han väljer då att spela upp låten *Firework* av Katy Perry, en låt som spelades på radion när han ensam på sitt rum firade in nyåret och tittade ut på fyrverkerierna. Han förklarar:

Jag kollade på fönstret, jag bara "shit, jag är inlåst på nyår". Så spelas den här sången upp. [...] Jag saknade min familj som fan då. Den sången ... jag vet inte, var sorglig. Jag kommer inte ens ihåg, jag har inte lyssnat på den. Men jag tänker på det ... (Intervju 4)

Låten påminner Rafaat om det ofattbara, att vara inlåst över nyår, och att inte få vara med sin familj. Att han inte har lyssnat på låten men tänker på det kan vara ett uttryck för de oförenliga känslor han har för placeringen – att den skapar starka minnen men är inget minne han väljer att ta fram. Det framstår som att Rafaats väg till det liv han lever i dag är att försöka glömma allt som hänt och börja om. Han har ändrat sitt liv, börjat träna och studera igen. Han säger att han aldrig har mått så bra som han gör nu, att han har vänner och god kontakt med sin familj. Men i sin strävan efter att skapa sig ett bättre liv vill Rafaat inte bara glömma det som varit, det är också något han försöker dölja för andra.

Fortfarande, jag har ... Jag vet inte om jag skäms. Jag har inte berättat till någon som jag känner att jag har varit på såna hem. (Intervju 4)

I stället för att berätta, döljer Rafaat sina placeringserfarenheter för sina vänner. Denna ovilja att dela sin erfarenhet kan handla om att han vill att andra ska se honom som en "vanlig kille" som levt ett "normalt liv". Rafaats berättelse kan på så sätt förstås handla om "det gamla jaget" som han lämnat bakom sig och inte vill bli påmind om (jmf Warren & Messinger, 1988).

Paulas berättelser lämnar också ett intryck av hur svårt det kan vara att föra samman erfarenheterna från placering till livet efter. Vid det tredje intervjutillfället, drygt två år efter placering, nämner hon inte utredningen hon var med om på ungdomshemmet. På intervjuarens fråga om hon tänker på utredningen svarar hon:

Paula: Det är verkligen inget som jag har brytt mig om. Jag hade alla dessa papper hemma så jag frågade mamma vad ska jag göra med dom, jag vill inte ha kvar dom. Och mamma har alltid varit sån att jo, dina utredningar ska finnas och dina rättegångar. Men jag vill inte se dom. Sedan så sa hon, "nej, vad fan ska vi med dom till?". Jag har inte kollat tillbaka i dom och sett vad de skrivit så jag bara slängde dom. Jag vill inte veta vad de skrev om mig. (Intervju 3)

Paula vill inte veta av sina papper. Det är som att allt som är skrivet om henne river upp ett infekterat sår. Hennes känslighet för vad som är skrivet om henne återkommer också under den fjärde intervjun, sex år efter den sista placeringen. Här berättar Paula om sina psykiska besvär och självmordstankar, något hon valt att prata med en präst om eftersom han inte har dokumentationsskyldighet eller kan berätta för andra.

Paula: [...] Jag har levt i många år med psykisk ohälsa, har jag gjort. Och läkare har velat medicinera mig och jag vägrar. [...] Men jag går till en präst och pratar med han regelbundet, med tanke på att jag inte riktigt litat på myndigheter. Mycket myndigheter antecknar ju allting, och det står i ens papper för evigt. Och det är som när jag går till sjukhuset och det är någonting, då drar de fortfarande upp mina drogbesvär som jag hade när jag var 14 år, att "det står faktiskt här att när du var 14 år så åkte du in för det här, och när du var 18 så åkte du in för det här". Och jag bara "ja, men jag är 25 nu". Det är liksom [skratt] ...

Sofia: Mm, det förföljer dig?

Paula: Ja, därför går jag till en präst som har ... Ja, han har ju tystnadsplikt i domstol. (Intervju 4)

För Paula innebär besök hos den offentliga vården en risk för att bli konfronterad med och bedömd utifrån sitt tidigare liv. Det är som att dokumentationen låser fast Paula vid en avvikaridentitet hon inte vill ses utifrån. Paulas val att i stället prata med en präst blir hennes sätt att få hjälp och samtidigt behålla kontrollen över sin livsberättelse och identitet.

Rafaats och Paulas berättelser visar hur de ser institutionsplaceringen och den de blev som något annorlunda och hanterar detta genom att göra sig av med det som påminner. Till skillnad från berättelser om att skapa normalitet genom integrering framstår det här sättet att skapa normalitet att handla om distansering och, i de fall det går, att hemlighålla sina erfarenheter av institutionsvård för andra. Berättelser om det "nya jaget" handlar således framförallt om att gömma och glömma det "gamla jaget" (jmf Warren & Messinger, 1988). Medan Warren och Messinger menar att ex-patienter och ex-fångar kan begripliggöra sina erfarenheter genom att framställa att de alltid varit sådana, kan vi snarare förstå Rafaats och Paulas berättelser som att den

de en gång var är skild från den de är i dag. Samtidigt som de förstår placeringarna som en normalitetsbrytare som inte går att foga samman med livet efter, så präglas ändå deras liv av placeringserfarenheterna eftersom de har uppfattat sig tvungna att ändra sina vanor, tankar och livsprioriteringar.

Isolera

De ungas berättelser vittnar ofta om hur de är lämnade till att själva ta sig an (vuxen) livets förändringar och utmaningar. Deras berättelser kan ses som berättelser om det starka "jag"-et som försöker klara allt själv. Men deras berättelser bottnar ofta i erfarenheter av svek och besvikelser. Ett sätt att hantera dessa erfarenheter är att isolera sig från relationer som kan göra dem illa.

Vid den första intervjun med fjortonåriga Patrik berättar han om sitt beslut att sköta sig och sluta tjafsa med vuxna. På så sätt hoppas han inte behöva flytta lika ofta. Drömmen han bär på är att, efter flera år och över tio placeringar, en dag få flytta hem och bo med sin familj.

Sofia: När du tänker att du tror att det kommer att gå bra för dig, vad är det du ser framför dig då?

Patrik: Jag hoppas ju att jag kommer kunna flytta hem. Att jag ska kunna flytta hem en stund innan jag flyttar hemifrån, jag vill ju ha tid med min familj och så. Och liksom bygga upp relationerna igen. Jag hoppas på att kunna få bo hemma en dag. (Intervju 1)

Patriks önskan om att få flytta hem blir inte verklighet förrän han själv blivit vuxen och inte har någon annanstans att ta vägen. När han vid fjärde intervjun beskriver sitt nuvarande liv använder han ord som "upp och ner" och "stabilt". Ordvalen signalerar en strävan efter trygghet och lugn, något Patrik säger sig ha saknat under sin uppväxt.

Sofia: [...] min övergripande fråga är ju liksom så här vad du tänker att det har haft för betydelse att du inte ... att så stor del av din tid blev i andra boenden. Vad har det betytt för din relation till familj?

Patrik: Alltså, jag är jätteglad för den jag är i dag. Jättetråkigt att jag inte har haft någon ungdom liksom, för det har jag verkligen inte haft. Alltså ingen ... inte en ... ja, men vad säger man? Normal, alltså förstår du? [...] Den har inte varit alls normal på något sätt och vis. [...] Jag har väl inte haft någon riktigt så här trygghet heller, det har ju alltid varit spänt eftersom jag har ... alltså jag vet inte, den här tryggheten i mamma, pappa, alltså så. Jag vet inte, det är skitsvårt att förklara eftersom jag vet faktiskt inte hur det känns, men ... [...] Och då har man liksom inte vågat knyta

några kontakter med där man bor heller för att man vet att om ett halvår så bor inte jag här längre. [...] Alltså än i dag så tänker jag väldigt många steg innan jag släpper in någon så. (Intervju 4)

Patrik, med sina erfarenheter av upprepade omplaceringar, ställer sig tveksam till nya relationer eller att låta någon annan komma nära. Patriks beslutsamhet i att välja bort relationer framstår som att handla om att skydda sig själv och möjliggöra ett eget liv. Beslutet är för honom en konsekvens av hans livserfarenheter som gång på gång skapat en känsla av att andra inte är att lita på. Svek från professionella är en del av hans samlade livserfarenheter men inte de enda.

För Maria är berättelser om att försöka, önska och sluta hoppas på relationer framträdande. Sedan tidiga år har Maria otaliga gånger placerats i olika vårdformer för att sedan flytta hem igen. När hon vid den andra intervjun försöker berätta om placeringar hon varit i, vad hon varit med om i dessa och i sin familj lämnar hon följande berättelse.

Sofia: Du har väldigt mycket erfarenheter. Det är väldigt speciellt.

Maria: Ja, verkligen, jag har tänkt på det nu när jag har blivit äldre, när jag var yngre tänkte jag bara att det kanske är så här det ska va. Men nu när jag har blivit äldre, jag har fyllt arton år, så när jag har tänkt efter hur mitt liv har varit så är det så mycket typ. Min mamma och jag är likadana, vi kan gå hur högt upp som helst, men ingen ska behöva behandlas fel, och det är därför som vi har fått så mycket emot oss för att vi har varit dom som krigat, som har varit i kontakt med styrelsen och allt möjligt. (Intervju 2)

Maria beskriver hur hon förstått att hennes liv inte varit "normalt". Det framstår som ett krig av Maria och hennes mamma mot resten av världen. Detta krig har fortsatt för Maria i vuxen ålder men på ett annat sätt. I dag för hon kampen själv. När hon vid fjärde intervjun ska berätta om sitt nuvarande liv talar hon om problem med sitt mående och att hon återkommande behöver kontakta psykiatrin.

Sofia: Men det går i perioder, att du mår dåligt?

Maria: Det går i perioder, men jag vet att det handlar om mitt förflutna. Det vet jag. Alltså det är det. Sen vet jag inte om det är hat mot mamma, mot bröder, pappa, sta... Det är allt i ett. Jag har så mycket ilska mot det svenska samhället. Alltså det kommer jag ha hela mitt liv, för när man växer upp så tror man [...] Att man lär sig när man är liten att vuxna kan man lita på, vuxna kommer lyssna och vuxna är så, vuxna ... och sen så bara är det helt tvärtemot. [...] men jag kan må jättejättedåligt vissa perioder. Alltså går in i så här mörka perioder där jag inte vill leva

men jag skulle aldrig skada mig själv som jag gjorde när jag var yngre. Men det kan komma då och då, och ibland räcker det med att det är en liten sak som väcker det.
(Intervju 4)

Liksom Patrik har Maria tappat tilltron till vuxna men här handlar det också om hat och ilska mot både sin familj och samhället i stort. Maria säger lite senare i intervjun att hon inte längre lägger vikt vid relationer, att hon försöker omge sig av snälla personer men att den viktigaste är hon själv: "Så att det viktigaste för mig är faktiskt mig själv". Samtidigt som Marias berättelse vittnar om smärtsamma upplevelser som satt djupa spår i hennes mående framträder också en styrka och stolthet – hon berättar: "Jag har min lägenhet, jag har ett jobb. Jag har ingenting med socialtjänsten att göra, Polisen. Jag är drogfri, jag har inga problem." Hon klarar också de mörka perioderna i sitt liv utan att skada sig.

När Maria talar sitter hon bredvid en stor mapp med flera fack. I de olika facken har hon sparat utredningstexter, brev, dagböcker och teckningar från tiden på ungdomshemmet. Hon bläddrar och läser i brev från tidigare jourhem, vykort från mormor, kvittenser på veckopeng och en lista över vilka hon under placeringen på ungdomshemmet fick ta emot brev ifrån. På listan finns inte Marias mamma med och Maria börjar gråta.

Sofia: Ja, vad växer det för tankar hos dig när du ser det här? När du tittar på ...

Maria: Det känns inte som jag faktiskt. Det känns inte ... [...] Ja, det känns som ... jag vet inte. Det känns som att det är så ... Jag tror att jag har förträngt det 100 procent, för att jag märker annars ... Nu när jag tänker ... berättar det med telefonsamtal, att jag fick tårar i ögonen. Jag får ... alltså jag är så här gråtig hela tiden, men det är inte för att jag är ledsen. Det är att jag har stolt över mig själv att jag har sparat det. (Intervju 4)

Maria är inte ensam om att ha svårt att få ihop sitt liv på ungdomshemmet med den hon är i dag. Det som utmärker hennes berättelse är hur hon både förtränger och bevarar minnet av tiden. Det är som att hon kapslat in tiden på ungdomshemmet och lagt det utanför sig själv. På så sätt blir det något hon kan ta fram och betrakta. Känsloerna som minnena väcker handlar inte om vad som hände då, de verkar snarare handla om att hon lyckas behålla minnessakerna utan att ge dem makt över den hon är i dag.

När Patrik och Maria försöker beskriva vilka de är i dag finner de förklaringar i det som varit – deras avvikande uppväxt. På ett sätt så liknar det de delar berättelser om ett utvecklat och bättre jag (jmf Warren & Messinger, 1988) men deras lärdomar är inte av godo. Livserfarenheterna har snarare skadat dem och gjort att de i dag bär på

en sorg över hur livet blev. Samtidigt framstår inte placeringen på ungdomshemmet ha haft en avgörande betydelse för dem, den fungerar snarare som ett exempel på deras samlade livserfarenheter. Sveken från vuxenvärlden och inte minst från dem som stått dem allra närmast är också skälen till att de båda väljer bort relationer som kan skada dem. Med en förståelse av att normalitet skapas i relation till andra och att det är genom andra som vi lär oss hur världen fungerar och vilka vi är (se t ex Burkitt, 2016) kan Patriks och Marias meningsskapande ses skapat av brustna relationer och ständiga besvikelser. Betydelsen av att vi människor är fundamentalt relationella blir som tydligast när de relationer som förväntas bära och finnas där saknas.

Diskussion

De berättelser som de unga delat med sig av lämnar ett intryck av sårbara och utsatta liv. Men de innehåller också de ungas kreativitet och viljestyrka där de på olika vis hanterar och kämpar med det som varit och det som är. Berättelserna visar att de unga inte är några passiva offer för omständigheter, snarare försöker de, utifrån sina givna förutsättningar, att överleva och skapa sig ett eget liv.

Det som framträder allra tydligast i deras berättelser, oavsett deras olika göranden av normalitet, är deras starka strävan efter det de uppfattar som "normalt". Den normalitet de strävar efter tycks bestämmas av deras erfarenhet av att ha betraktats som avvikande. De talar inte om några risktaganden eller utforskanden av det som gränsar till det icke-accepterade. Azizas inledande ord om att lämna ungdomshemmet eftersom det inte är normalt framstår således vara en fortsatt strävan för dem. Liksom Becker (1963/1997) menar, att normalitet skapas genom att definiera det avvikande, kan vi se hur de ungas skapande av normalitet är villkorat av att ha blivit sedda som avvikande. Institutionsvården ses som en motpol till "det normala". För några handlar deras skapande av normalitet om att kämpa med att få ihop det som varit och den de var då med det som är och den de är nu. Men även för de som vill glömma och gör allt för att dölja sina erfarenheter jagar avvikaridentiteten, vilket påverkar deras livsval med ett starkt fokus på att bygga normalitet utifrån samhällets normer. Relaterat till samhälleliga maktrelationer kan vi också konstatera att deras skapande av normalitet görs av ett "jag" och inte med ett "vi" (se också Coleman-Fountain, 2017). Detta indikerar att de unga saknar inflytande över den samhälleliga talordningen och att samhälleliga normer av normalitet inte inbegriper erfarenheter av samhällsvård.

Analysen förstärker också det som tidigare studier visat, att samhällsvårdade unga förlitar sig på sig själva och strävar efter att på egen hand bemästra livet (se Spånberger Weitz, 2011; Vogel, 2018). Ett bidrag från den här studien är att de starka jagberättelserna med deras strävan efter att göra sig oberoende av andra kvarstår. Riskerna som tidigare studier har diskuterat med de ungas strävan efter självständig-

het, som att välja bort stöd från andra, kan vi alltså se bli verklighet. För att undvika ytterligare fastlåsning i en identitet som avvikande undviker de myndigheter som dokumenterar deras liv, och för att inte utsättas för besvikelser avstår de nära relationer. I vissa fall har de sökt vård inom psykiatrin men sällan hos socialtjänsten. Kanske framstår socialtjänsten vara särskilt förknippad med risken att på nytt tappa kontrollen över livet och, som Alma sa, upptäcka att livet har förberetts och bestämts av andra. Denna kontrollförlust framstår tillsammans med erfarenheter av det onormala att vara starka drivkrafter för en självtillit och ett oberoende.

Vår analys visar också att konsekvensen av samhällsvårdens normaliseringspraktiker framstår handla om att, utåt sett, anpassa sig efter samhälleliga normer. De ungas återkommande tal om att "sköta sig" visar både på ett starkt fokus på deras beteende och att kraven på dem kommer utifrån. Det är andras bedömningar av dem som avgör om de lyckats sköta sig. Ett sätt att förstå de ungas tal om att sköta sig är utifrån ungdomshemmens inriktning på beteendekorrigerings. Fokus på de unga som bärare av problembeteende kan förstås tala om för dem att deras sätt att vara och agera är avvikande. Framför allt kan budskapet förstås som att de är ansvariga. Budskapet till de unga blir således att de görs ansvariga för att skapa normalitet. Vår analys indikerar alltså att de beteendeariktade metoderna inte enbart leder till ytlig anpassning under placeringstiden utan får mer långtgående konsekvenser. För en del av dem, som Max, uppfattas behandlingsmetoderna också ha varit till hjälp i att hantera utmaningar och svårigheter i livet efter placering.

Samhällsvårdens normaliseringspraktiker framstår som att de lämnar en del av de unga utan en känsla av värde och omsorg från andra. Glynn (2021) belyser vikten av att unga som lämnar samhällsvården känner sig älskade och respekterade samt att de uppfattar solidaritet och respekt från det omgivande samhället. Liksom Glynn's studie stärker vår resultatanalys betydelsen av ett relationsbaserat arbete. Med detta avser vi de relationer som skapas under och efter placering med såväl andra placerade, vänner och föräldrar som med professionella. Att dessa relationer bygger på respekt och omsorg om de unga kan bidra till att deras självtillit och strävan efter autonomi sker med visshet om att när de själva inte orkar eller kan finns andra där för dem. En annan viktig relation är den från och till det omgivande samhället. Vad som genom maktrelationer i samhället betraktas som avvikande kan antingen förstärkas eller nyanseras genom anpassat stödsystem för unga som lämnar samhällsvård. I Sverige har det länge saknats utvecklad eftervård och den här studien är inte den första att påpeka behovet av ett sådant (se även Storø, Sjöblom, & Höjer, 2019). Bidraget från den här studien är att en sådan eftervård behöver erkänna, förstå och adressera de ungas erfarenheter av att ses som och se sig själva och sin uppväxt som avvikande samt att samhällsvården *i sig* bidragit till dessa erfarenheter. Eftervården behöver således bygga på en förståelse av samhällsvårdens konsekvenser och villkorande av nor-

malitet för de unga och deras behov av egenkontroll och självbestämmande samtidigt som den säkerställer deras rätt till ovillkorat stöd, respektfull vård, tryggt boende och vägledning i sysselsättning. Det behöver således vara ett flexibelt erbjudande som syftar till att skapa en känsla av värdighet och samhällstillhörighet.

Referenser

- Andreassen, T. (2003). *Institutionsbehandling av ungdomar: vad säger forskningen?* Stockholm: Gothia/Centrum för utvärdering av socialt arbete/Statens institutionsstyrelse.
- Becevic, Z. (2015). *Utsatthetens röster*. Stockholm: Boréa.
- Becker, H. S. (1963/1997). *Outsiders: studies in sociology of deviance*. New York: Free Press.
- Boddy, J., Bakketeig, E., & Østergaard, J. (2020). Navigating precarious times? The experience of young adults who have been in care in Norway, Denmark and England. *Journal of Youth Studies*, 23(3), 291-306. doi:10.1080/13676261.2019.1599102
- Bramsen, I., Kuiper, C., Willemse, K., & Cardol, M. (2019). My Path Towards Living on My Own: Voices of Youth Leaving Dutch Secure Residential Care. *Child & adolescent social work journal*, 36(4), 365-380. doi:10.1007/s10560-018-0564-2
- Burkitt, I. (2016). Relational agency: Relational sociology, agency and interaction. *European Journal of Social Theory*, 19(3), 322-339. doi:10.1177/1368431015591426
- Coleman-Fountain, E. (2017). Youthful Stories of Normality and Difference. *Sociology (Oxford)*, 51(4), 766-782. doi:10.1177/0038038515618602
- Crossley, N. (2011). *Towards relational sociology*. Abingdon: Routledge.
- Egelund, T., & Jakobsen, T. B. (2011). Inledning. In T. Egelund & T. B. Jakobsen (Eds.), *Døgninstitutionen. Motsætninger og strategier når børn og unge anbringes*. København: Hans Rietzels Forlag.
- Enell, S. (2014). Banor i samhällsvården - en tvåårsstudie om unga som utreds på SiS-institution. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 21(2), 138-159.
- Enell, S. (2015). *Transit i samhällsvården: när unga utreds på särskilda ungdomshem [Transit in out-of-home care: Assessments of young people in secure accommodations]*. Diss. Linnéuniversitetet, Växjö.
- Enell, S. (2017). I Got to Know Myself Better, My Failings and Faults: Young People's Understandings of being Assessed in Secure Accommodation. *YOUNG*, 25(2), 124-140. doi:10.1177/1103308816638978
- Enell, S., & Wilińska, M. (2022). "My Whole Family Is Not Really My Family"—Secure Care Shadows on Family and Family Practices Among Young Adults and Their Family Members. *Journal of Family Issues*, 43(8), 2210-2233. doi:10.1177/0192513X2111030026
- Glynn, N. (2021). Understanding care leavers as youth in society: A theoretical framework for studying the transition out of care. *Children and Youth Services Review*, 121, 105829. doi:10.1016/j.childyouth.2020.105829
- Goffman, E. (1963). *Stigma: Notes on the Management of Spoiled identity*. New York: Simon & Schuster, Inc.
- Harder, A. T. (2018). Residential Care and Cure: Achieving Enduring Behavior Change with Youth by Using a Self-determination, Common Factors and Motivational Interviewing Approach. *Residential treatment for children & youth*, 35(4), 317-335. doi:10.1080/0886571X.2018.1460006
- Höjer, I., & Sjöblom, Y. (2011). Procedures when young people leave care — Views of 111 Swedish

- social services managers. *Children and Youth Services Review*, 33(12), 2452-2460. doi:10.1016/j.childyouth.2011.08.023
- Levin, C. (1998). *Uppfostringsanstalten: om tvång i föräldrars ställe*. Lund: Arkiv.
- Mendes, P., & Snow, P. C. (Eds.). (2016). *Young people transitioning from out-of-home care: International research, policy and practice*. London: Palgrave Macmillan.
- Osvaldsson, K. (2004). 'I don't have no damn cultures': doing 'normality' in a 'deviant' setting. *Qualitative research in psychology*, 1(3), 239-264. doi:10.1191/1478088704qp016oa
- Spånberger Weitz, Y. (2011). *Ungas erfarenheter av skola, samhällsvård och vuxenblivande*: Stockholms universitet.
- Squire, C. (2013). From Experience-Centred to Socioculturally-Oriented Approaches to Narrative. In M. Andrews, C. Squire, & M. Tamboukou (Eds.), *Doing Narrative Research* (2:nd ed.). Los Angeles, California: SAGE Publications, Ltd.
- Stein, M. (2006). Research review: Young people leaving care. *Child and Family Social Work*, 11(3), 273-279.
- Stein, M. (2012). *Young People Leaving Care: Supporting Pathways to Adulthood*. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Storø, J., Sjöblom, Y., & Höjer, I. (2019). A comparison of state support for young people leaving care in Norway and Sweden: Differences within comparable welfare systems. *Child & Family Social Work*, 24(3), 393-399. doi:10.1111/cfs.12471
- Tompkins-Rosenblatt, P., & VanderVen, K. (2005). Perspectives on Point and Level Systems in Residential Care: A Responsive Dialogue. *Residential treatment for children & youth*, 22(3), 1-18. doi:10.1300/J007v22n03_01
- Vinnerljung, B., & Sallnäs, M. (2008). Into adulthood: a follow-up study of 718 young people who were placed in out-of-home care during their teens. *Child & Family Social Work*, 13(2), 144-155.
- Vogel, M. A. (2012). *Särskilda ungdomshem och vårdkedjor Om ungdomar, kön, klass och etnicitet*. Stockholms universitet,
- Vogel, M. A. (2018). An Endeavour for Autonomy: How Girls Understand Their Lived Experiences of Being Referred to Secure Care. *YOUNG*, 26(1), 70-85. doi:10.1177/1103308817705258
- Vogel, M. A. (2020). *Disciplinering, femininitet och tvångsvård – Tjejers vardag vid särskilda ungdomshem*. Lund: Studentlitteratur.
- Wade, J., & Dixon, J. (2006). Making a home, finding a job: investigating early housing and employment outcomes for young people leaving care. *Child & Family Social Work*, 11(3), 199-208. doi:10.1111/j.1365-2206.2006.00428.x
- Warren, C. A. B., & Messinger, S. L. (1988). SAD TALES IN INSTITUTIONS: A Study in the Microsociology of Knowledge. *Journal of Contemporary Ethnography*, 17(2), 164-182. doi:10.1177/089124188017002002
- Østergaard, J. (2023). Misfitting Feelings: Young Care Leavers' Emotional Work During the Transition to Adulthood. *Child care in practice*, 1-19. doi:10.1080/13575279.2023.2167809